

\* \* \*

Στὸ θέατρο «Κεντρικὸν» ἔδωσαν μιὰ ἐκτακτη παράσταση τῆς «Ἐρωφίλης» οἱ φοιτηταὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐπέδειξαν ἐξαιρετικὸ ζήλο· θαυμάσαμε τὴ φιλοπονία τους, τὸν κόπο ποὺ θὰ κατέβαλαν γιὰ νὰ ἀποστηθίσουν χιλιάδες στίχους σὲ ἰδιωματικὴ γλῶσσα· οἱ στίχοι κυλοῦσαν ἀπρόσκοπτα ἀπὸ τὸ στόμα τους· θαυμάσαμε ἐπίσης τὸν καθηγητὴ κ. Α. Πολίτη ποὺ, γιὰ νὰ μυήσει τοὺς μαθητάς του, ἀνέλαβε αὐτόβουλα μιὰ πρόσθετη ἐργασία, δὲν κλείσθηκε στενόκαρδα μέσα στὰ πλαίσια ποὺ τοῦ ἔχουν καθοριθεῖ· διαπιστώσαμε ὅτι, ὅπως συχνὰ λέγεται, τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης ἔχει ἀποτινάξει τὸ σχολαστικισμὸ ποὺ κυριαρχεῖ στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, καὶ συνεπακόλουθα συντελεῖ πολὺ περισσότερο ἀπ' αὐτὸ στὴν οὐσιαστικὴ μόρφωση τῶν φοιτητῶν. Ἐπέδειξαν ὅμως τὰ παιδιὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ χαρίσματα, καὶ ὁ κ. Πολίτης σκηνοθετικὰς ἱκανότητες· Δὲν τὸ διέκρινα. Ἡ παράσταση ἦταν καθαρὰ μαθητικὴ. Οὔτε ἄλλωστε μπορούσε καὶ νὰ εἶναι ἄλλη. Θὰ ἤμαστε ἀδικαιολόγητοι νὰ ἔχουμε ἀπ' αὐτὴν περισσότερες ἀξιώσεις. Οἱ φοιτηταὶ καὶ ὁ κ. Πολίτης δὲν εἶναι, καὶ δὲν ἐπιδιώκουν νὰ εἶναι, τίποτα ἄλλο παρὰ ἐρασιτέχνες.

Ἡ παράσταση μ' ἐνδιέφερε προπάντων γιὰτὶ μὲ βοηθεῖ νὰ δώσω ἀπάντηση σ' ἓνα πρόβλημα ποὺ πολὺ μ' ἀπασχολεῖ. Τὰ λίγα κλασικὰ νεοελληνικὰ θεατρικὰ μας ἔργα, τὸ Κρητικὸ Θέατρο, οἱ τραγωδίαι τοῦ Βερναρδάκη, θεωρητικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν στὸ ρεπερτόριο τῶν θεάτρων μας, καὶ προπάντων τοῦ «Ἐθνικοῦ». Ὅ,τι ὅμως εἶναι σωστὸ θεωρητικὰ, εἶναι καὶ στὴν πράξι; Ὑπηρετοῦμε τὰ ἔργα ποὺ ὁ χρόνος ἔχει πολὺ ρυτιδῶσει, ὅταν, ἀντὶ νὰ τ' ἀφήσουμε στὸ βιβλίον, ὅπου ὁ καθένας ποὺ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτὰ μπορεῖ νὰ τ' ἀναζητήσει γιὰ νὰ

τ' αναπλάσει με τή φαντασία του, πού δὲν τὰ φωτίζει σκληρὰ ὅπως ἡ ράμπα, τὰ ὑποχρεώνουμε νὰ ὑποστοῦν τὴν ἀμελιχτὴ δοκιμασίᾳ τῆς Σκηνῆς καὶ τῆς ἄμεσης ἐπαφῆς με τὸ κοινό; Ἄν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παράστασης εἶναι ἡ ἀποτυχία καὶ ἡ καταδίκη, ποιοὺ τὸ ὄφελος; Ἄν τὸ κοινὸ δὲν ἀντιληφθεῖ τὸ ἀναμφισβήτητο ἰσχυρὸ δραματικὸ ταμπεραμέντο τοῦ Βερναρδάκη, γιατί στὶς τραγικότερες στιγμὲς ἡ ὑπερκαθαρεύουσα τοῦ διαλόγου θὰ προκαλέσει τὸ γέλιο του, ἂν τὸ κοινὸ δὲν ἀκούσει καὶ δὲν προσέξει τοὺς ὠραίους, μουσικούς, γυναικίους στίχους τῆς «Ἐρωφίλης» καὶ τὴν ποίησίν της, γιατί ἡ μακρογροῖα καὶ ἡ πολὺ μεγάλη, ξεπερασμένη ἀπλοϊκότητα τοῦ ἔργου, τόσο στὰ συναισθηματικά του μέρη ὅσο καὶ σὲ κεῖνα ὅπου συσσωρεύονται οἱ φόνοι, θὰ τὸ ἔχει βυθίσει ἀπὸ πλήξη σὲ ὑπνηλία, ποιοὺ τὸ κέρδος; Εἶναι ἐνδεχόμενον ἡ ἀποδοκιμασία νὰ μὴν εἶναι ἐνεργητική, γιατί τὸ κοινὸ ἔχει μάθει νὰ σέβεται τὰ παλιὰ κείμενα, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι παθητική, νὰ ἐκδηλωθεῖ μὲ ἀδιαφορία καὶ ἀποχή, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιο ὅτι τὰ θεάτρα δὲ θὰ ἔχουν προσφέρει τίποτα τὸ οὐσιαστικόν; Πέρα ἀπὸ τὴν ἀνεπαρκέστατη ἐρμηνεία, δραματίσθηκα δυναμικούς ἡθοποιούς· πέρα ἀπὸ τὴν πενιχρότατη σκηνογραφία, εἶδα θεαματικότητας· παραδέχθηκα ἀκόμα συντομεύσεις ἄλλες, καὶ πιδὼ γενναῖες, ἀπὸ κεῖνες πού ἔκανε ὁ Φοιτητικὸς Ὀμιλὸς Θεσσαλονίκης, καὶ πού δὲν ἐμπόδισαν τὴν παράσταση νὰ διαρκέσει περισσότερο ἀπὸ 3½ ὥρες, ἂν καὶ πιστεύω ὅτι οἱ περικοπὲς πέρα ἀπὸ ἓνα ὀρισμένο ὄριο δὲν εἶναι θεμιτές, γιατί ἀλλοιώνουν τὸ χαρακτήρα ἐνὸς κειμένου, γιατί μποροῦν νὰ καταλήξουν ν' ἀφαιρέσουν ὅλη τὴν ποίηση καὶ ν' ἀφήσουν μόνον ἓναν ἰσχνὸ καμβά· καὶ πάλι δὲν κατόρθωσα νὰ πεισθῶ ὅτι ἡ «Ἐρωφίλη» μπορεῖ νὰ δονήσῃ ἓνα σημερινὸ θεατὴν. Δὲν καταλήγω ἀκόμα ὀριστικὰ στὴ σκέψη πῶς ἡ ἀνάσταση στὴ σκηνὴ ἔργων πού δὲν ἀνθεῖξαν στὸ χρόνον εἶναι περιττή, καὶ ἀκόμα καὶ ἐπιζήμια, ἀλλ' ἡ παράσταση τῆς «Ἐρωφίλης» μὲ πλησίασε πολὺ σ' αὐτήν.